

BOOKA.

Knjiga **166**

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Cara Dušana 68

office@booka.in

www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA

Sanja Bogičević

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Diana Adili

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2022.

MAGDALENA BLAŽEVIĆ
U KASNO LJETO

© Magdalena Blažević, 2022.

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

MAGDALENA BLAŽEVIĆ
U KASNO LJETO

„Neki su dani kasnog kolovoza kod nas ovakvi,
zrak proziran i poticajan poput ovoga, a u sebi
ima nešto tužno i čeznutljivo i poznato...“

WILLIAM FAULKNER, *Buka i bijes*

„Kao prva munja kad prasne iz oblaka i proguta
Kolovošku sušu
Kad ispucala zemlja kao da se cijela zatrese
I zadrhti svaki list
I sve podigne ruke u zrak i zaplače.“

TED HUGHES, *Rođendanska pisma*

*Stanovnicima sela Kiseljak,
u spomen na 16. kolovoza 1993.*

I

Škripa i zveket

Pogledajte. To smo lutka Julija i ja. Ležimo na razvučenom kauču u dnevnom boravku jer još uvijek nemam svoju sobu. Majka navečer iz unutrašnjosti kauča izvuče posteljinu. Klik-klak. Čaršaf poleti zrakom kao razvučeno tijesto, a ja stanem na drveni rukohvat i čekam da se bacim u prazninu. Izgleda kao gomila perja iz majčina jastuka. Prije nego što svane, uvučem se u majčin i očev krevet, još uvijek topao od njihovih tijela. Uvijek liježem na majčinu stranu jer mi se sviđa kako miriše na plavu maramu zakačenu za okvir ogledala. Ruže i ušćereno zakuhano mlijeko. Rupica je najprije mala, kao kažiprst, pa sve veća. Gomila perja suhi je šuštavi snijeg iz polja. Nježnost potraje samo časak. Majčina pljuska led je ispod suhog snijega, tvrdi kauč pod čaršafom. Od njih koža dugo bridi. Juliju je donio otac s puta, vozi kamion i zato ga nikad nema kod kuće. Vraća se noću kad se majka umori od čekanja i gledanja kroz prozor. Julija i ja imamo velike modre oči. Tek sam je izvadila iz kutije i kosa joj miriše na voćne bombone. I njih je donio otac. Papirić šušti pod prstima, bombon je slatko-kiseo. Žao mi je što ga Julija ne može okusiti.

„Ne jedi tvrde bombone ležeći“, upozorava majka.

Već je kasno, skliznuo je i zapeo u grlo.

Sedam mi je godina i najesen ću u školu. Već su mi kupili torbu. Otac me uhvati za noge, podigne visoko i silovito zatrese. Ne pomaže. Spusti me na kauč i stane udarati po leđima. Majčin glas sve je tiši. Na oči pada mrak. Prestala sam disati.

Nije to kraj. Ne može biti. Preda mnom je još sedam godina života. Otac gurne prst u moje grlo i iščupa bombon s okusom višnje. Dugo kašljem, boli me grlo od očeva prsta i leđa od udaraca. Zašto majka plače? Živa sam!

Stojim na ovom mjestu nakon toliko godina. Brašnasta prašina s puta lijepi mi se za bose, krvave noge. Zrak je i sada podjednako vreo. Zamutio je pogled, izaziva vrtoglavicu.

Imate li se za što pridržati?

Ne sjećam se gdje sam izgubila papuče. Jesu li ostale na betonu pod prozorom, gore na spratu naše kuće, ili su mi spale na stepenicama?

Čujete li drvo kako škripi?

Ne pod mojim tijelom. Ne! Ja sam lagana kao pile. Škripi pod čvrsto stegnutom, crnom čizmom. Samo Smrt nosi takve čizme. Oh, kako joj tijelo zvekeće!

Gurnut ću prst u uho i iščupati škripu i zveket!

Za Juliju više nitko ne mari. Leži u mraku ispod kreveta u mojoj sobi, u drvenom sanduku za igračke, širom otvorenih, zaglavljenih očiju.

Majka se tek vratila kući iz bolnice. Još uvijek je na štakama i treba joj mnogo da se stepenicama popne do moje sobe u potkrovlju. Baci štake pred vratima i uhvati kvaku drhtavom rukom. Stoji zagledana u mutno staklo na vratima.

U njemu se naziru moj radni stol, lampa i stara pisaća mašina. Unutra miriše na žaluzinu i prašnjavi zeleni itison. Otac ga je izrezao po mjerama sobe da prekrije beton. Desna noga za majkom se vuče kao da je tuđa. Došepa do mog kreveta, legne i zarije glavu u jastuk. Misli kako će tamo pronaći moj miris, ali sve što osjeti vrelina je vlastitog daha i sol iz očiju. Plač je iscrpljujući i majka zaspi. Po nemirnim vjeđama zna se da je san nespokojan. Zapadajuće sunce sobu ispuni tamnožutom svjetlošću. To je najljepša svjetlost ljetnog dana. Majka se probudi i vidi kako zrakom titra prašina. Sporo i lijeno kao golublje gukanje pod krovom. Spusti se na pod vukući nogu kao beba što još nije naučila puzati. Prebire po itisonu, traži makar jednu plavu vlas ili barem trepavicu. Ne nalazi ništa, posvuda stara prašina i trunje. Iz ladica radnog stola izvadi papire s otipkanim pjesmama, ukosnice i bižuteriju, kamenčiće neobičnih oblika i raznobojne komade stakla glatkih rubova. Iz ormara izvuče crni koferčić otpalih kopči, dnevnik i Juliju. Spremi ih u drveni sanduk za igračke i gurne pod krevet.

Da ga otvorite, znali biste da Julijina kosa još uvijek miriše na voćne bombone.

Uskoro će otkucati sedamnaest sati. Sunce je velika zrela jabuka. Žari i udara u potiljak. Vedro nebo je teško, sručilo mi se na ramena i tijelo gura k zemlji. Noge podrhtavaju, koljena klecaju.

Od Smrti se ne mogu sakriti.

Za leđima ograda od srebrne smreke, iglice su joj vranine kandže, gladni, šiljasti kljunovi. Lako prodiru kroz tanušno tkanje bijele haljine sašivene od stare posteljine. Dio je majčina miraza. Ispred mene osakaćena babina jabuka baštovanka,

grana podrezanih do trupa. Godinama ne rađa, čeka da je sruše. Tako se ne može živjeti, bez sjene i cvijeta. Od klupe ispod jabuke ostao je samo natruli skelet. Smrt se nogom oslanja na njega.

Dobro je pogledajte!

Ima nježno lice, oči joj se još uvijek ne vide od nakrivljene kape. Mekana je i tamnozeleno kao šumska mahovina. Dijeli nas samo niska ograda od bodljikave žice, uz nju rastu ruže obješenih, precvalih glava. I povjetarac bi ih otpuhnuo. Ogradu je napravio did. Uza se uvijek ima sjekiru i malj, šilji kolce i zabija ih duboko u zemlju. Nikad ne ostavlja nedovršen posao.

Doziva me šuma. Huči kao rijeka, kao voz. Zamirišu crne četinjače. Kad se zapale, udaraju kao pljusak na limenom krovu. Tuča. Novogodišnji vatromet.

Muška tijela nezaustavljiva su kamena lavina.

Čujete li ih kako nadiru prema selu?

Uskoro će se sručiti u naša dvorišta kroz isušene potoke i usjeke, razmiljeti po selu kao crvi.

Ne gubite vrijeme na skrivanje!

Iz prašine na putu još uvijek strši vršak zelenog kamena. Travnata pruga po sredini puta pruža se sve do bare. Iz nje rastu plave vodopije. Rastvorene su oči. Majka ih čupa.

To su njene oči, misli. Nije im mjesto rasutim po putu.

Sve ih je više. Kamo ću s njima? Kamo?

Vrata na babinoj magazii širom su otvorena, baš kao što ih je baba držala ljeti puštajući da topli zrak prodre i makar malo ugrije debele, hladne zidove. Rasušila su se i nakrivila, zapela u beton kao urasli nokat. Polutama miriše na prokljale

krompire i trulež, na nepomičnu prašinu. Više nema kauča i stola, samo drvena vitrina. S gornjeg su dijela ispala stakla, ali je unutra ostao šareni papir koji je baba stavljala pod fil-džane i čaše sa zlatnim ukrasima. Ormarić s ključem više se ne može zatvoriti, drvo je nabreklo od vlage. U njemu je baba čuvala kavu, mali zlatni mlin i šećer u kocki. Kad bi ga otključala, magaza bi na trenutak lijepo zamirisala. Kasnije je u njega did sakrivao rakiju. Uza zid su poredane stare plastične stolice, kutije s alatom i stvari koje više nikom ne trebaju. Na zidu kraj vrata još uvijek visi Gospina slika. Glava joj je nakrivljena, prekrivena plavom maramom, oči žalosne. Gospa mora imati žalosne oči. Srce joj je veliko kao sunce, kao zrela jabuka. Zauzima pola slike. Probost će ga sedam mačeva.

Prozori na magazi su niski, svezani za put, pa se kroz njih ne vide ni nebo ni šuma, samo put i noge prolaznika. Prepoznajem majčine. Hoda sporo, rub cvjetne haljine se leluja. U ožiljke na nozi može se gurnuti prst. U ruci joj se klata kanta s prezrelim paradajzima. S gumenih kaljača otpadaju komadi vlažne zemlje. Nestaju iza naše kuće. Naslanjam ruke na studeno okno.

Zovem se Ivana. Živjela sam četrnaest ljeta, a ovo je priča o posljednjem.

II

Uoči Ivandana

Razbistrite glavu na jutarnjem zraku. Ovdje su jutra i ljeti svježa i modra. Magla se brzo pokoleba, sunce je razagna kao snoviti drijemež. Osjetite li miris stare slame? Brat ju je izvuкао iz štale. Već je bio i u šumi. U babinu dvorištu je suho granje lijeske i graba. Gol je do pasa, izgребan i znojan, ulijepljen prašinom iz sjenika. Skine se s prvim zrakama ljetnog sunca kao otac kad radi oko kuće i ne oblači do prve jesenje kiše. Večeras ćemo zapaliti krijes nasred puta, između babine i naše kuće. Dunja i ja stojimo jedna uz drugu, čekamo da se vatra razgori i oživi, da nam se zažare obrazi. Kosu vežemo na tjemenu u čvor da nam ne izgori kao slama. Trčimo s vrha puta i skočimo visoko, gore iznad krovova. Zaiskrimo u vrelom zraku pa se ugasio u prašini. Tako se u mrkloj noći pale i gase krijesnice. Ako ih uhvatite i pritisnete uz kožu, ostave svjetleći trag, kasnije ne znaju poletjeti, pa padnu u travu i tamo sporo i dugo bljeskaju dok se posve ne ugase. Brat skače posljednji. Nitko od djece iz sela ne skače visoko kao on, mogao bi biti atletičar da vježba. Nije mnogo stariji od mene, ali je mnogo viši. Majka kaže da dječaci rastu kao šiblje iz vode. Tanki su rogoz.

Majka me svaki dan šalje na izvor po kiseljak jer ne voli ići od kuće, ionako sve može vidjeti s prozora što gleda na cestu i kuće pod šumom. I zimi i ljeti zastrte su hladnom, vlažnom sjenom. Nama je, pod cestom, mnogo ljepše jer je ravno i osunčano. Od polja i rijeke dijele nas samo bara i pruga. Svuda idem biciklom, naslijedila sam ga od brata i već je tada bio starudija, a sada mi se, dok poskakuje po izrovanom asfaltu, čini da će se sasuti u dijelove. U korpi iza mene, među nagužvanim novinskim papirom, zveckaju prazne flaše rakijske. Baba ih skuplja po šupi i didovoj radionici i slaže pod stepenice uz vrata magaze. Čepove ne može pronaći. Jednom kad did otvori flašu, čep mu više ne treba. Otvorena grla bazde i nakon što ih isperemo pijeskom i bunarskom vodom.

S ceste skrenem na izvor. Vodoscoci kisele vode snježni su, živi. Majka kaže da je takva moja kosa, bijeli neukrotivi slap. Više joj ne dam da me češlja i plete pletenicu, volim kad je puštena, kad poskakuje dok trčim. Izvor je nekada bio opasan visokom metalnom ogradom šiljastih vrhova, tankim strijelama što su gledale u nebo. Izgledale su kao puške okačene na ramena. Brat sa sobom stalno nosi zračnu pušku. Njome gađa ptice i prazne flaše. Majka se boji da će nas njome oslijepiti, viče za njim i opominje ga, a on bježi u polje. Kaže da je precizan kao vojnik i neka ništa ne brine. Sada oko izvora nema ograde, i vodoscoci se mogu dodirnuti rukom. Po betonskom okviru talog u boji hrđe, mekan kao tek istisnuta tempera. Iz betonskog okvira strši uska cijev. Iz nje kiseljak šiklja kao krv iz netom prerezanog kokošjeg vrata. Flaše napunim mjehurićima. Svi znaju da je voda ljekovita i da je za tijesto bolja od kvasca, pa majka njome potkuhava pogaču. U selu se kiseljak pije umjesto vode, što ne mogu razumjeti jer je bljutav i tjera me na povraćanje.

Mokre flaše slažem u korpu. Između guram novinski papir. Od kiseljaka blijeda slova i slike potamne. Oko izvora ne raste ništa, zemlja je izgažena i hrđava, smrdi na sumpor i željezo. Po bljutavim baricama uhvatile se zelene alge.

Iznad izvora je šuma. Rub joj čuvaju divlji kesteni, razgrnati gorostasi blještavih, oštro nazubljenih listova. Dunja kaže da su krošnje pune vjeveričjih gnijezda i ponekad se dogodi da mladunče ispadne u travu. Podsjećaju na tek okocene praščiće, ružičaste i dlakave, samo što su potpuno slijepi. Babina se krmača jednom izjalovila. Did je praščiće natovario na tačke i istovario u rupu pod prugom, tamo se baca sve što krepa. Do pruge su ga pratile vrane i zunzare. Krmača je ostala ležati u ćošku svinjca crvenih otečenih sisa.

Žile kestena podvukle su se grbavim vještičjim prstima pod široke betonske stepenice što vode do seoske kafane na brežuljku i nakrivile ih. Kafana je niska bijela zgrada ravna krova, razbijenih prozora, izderanih pocrnjelih stora. Iz pukotina na betonskoj bašti izrasli grmovi trave, ugušeni crvenom vilinom kosicom. Stolica i suncobrana na terasi više nema. Uza zid su porušene pivske flaše i zgaženi opušci. Terasa je prije bila puna ljudi, tu su se muškarcu odmarali poslije posla i kući odlazili navečer. Naš did nikada ne pije u kafani.

Nožica bicikla zaškripi. Blatnjavi točkovi pokrenu se sasvim lijeno, a potom zavrto glave. Vjetar mi udari u lice i podigne kosu.

Zavijori bijela, svilena zastava.

Usred noći

Osvrnete li se, vidjet ćete da je selo odavno opustjelo. S obje strane ceste zakatančene kapije. Među željezne šipke provukli su se bršljan i sitne ruže puzavice. U vrtovima među raskošnim korovom šište šarke i poskoci, zeleni gušteri. Sunčaju se na betonu uz kuće kao na vrelim stijenama uz more. S kolaca u baštama vise trule trake za vezanje stabljika. Pod odrinama stolove sa zakovanim mušemama prekrilo nježno crnilo, zasulo lišće i trunje.

Tap, tap, tap, tap...

Prokapali su krovovi ostavljenih kuća, ulegnuti od kiše i snijega. Bubnjaju kapi, kuckaju dok se crepovi ne razmaknu, u pukotinama se gnijezde ptice.

Čujete li kako u trulim olucima cijuču rastvoreni kljunovi?

U grlima im se migolje živi crvi, ne ojačaju li goluždrava krila prije kiše, vodena bujica odnijet će ih ravno u mačja usta. Kuće obilazi divlji mačak, veći od svakog mačka. Njuši i frkće, jede i ptiće i mačiće. Podavi ih prije nego što progledaju.

Tap, tap, tap, tap...

Zidovi bubre. Iz otrovne mahovine u mračnim ćoškovima niču gljive, lome se od dodira. To su stručci bijelih ljiljana iz našeg vrta. Majka ih spušta pod drveni križ. Miris im se rasipa u zlatnoj prašini.

Nismo nikoga vidjeli s torbama jer tako se bježi. Usred noći. Na prozorima su umjesto stora osvanuli zeleni zastori i smeđe deke s tigrovima. Iako su zaključane, život u ostavljenim kućama tek počinje, osvajaju ih čete mrava i termita, dugonogi pauci postavljaju svoje klopke, iz podova izranjaju miševi. Bršljan se provlači pod fasade i kroz rasušene prozorske okvire.

Spasoje je ostao. On ne bi nikad ostavio kuću. Najstarija je u selu i u njoj odavno živi sam. Poklopci na prozorima su rastvoreni, ručno skovani od stare daske. Dok mu je otac bio živ, kuća je služila kao dućan. Bila je puna žita, pšenice i kiselog kupusa. Police u teglama od žute do crne. Roba se mogla dobiti na veresiju ako se za nju založi komad zemlje. Njiva je toliko da ih ne stiže obići. Spasoje od kuće ide samo u polje i dva puta godišnje u crkvu u grad. Za Božić i Uskrs.

Crepovi su pocrnjeli, na mjestima prekriveni gustom mahovinom. Po njima padaju grane đulabije. Nadohvat su nam ruke, ali ih ne beremo. Dunja kaže da je kuća ukleta i da se noću čuju lupanje i plač. Ne vjerujem u to, ali Spasoja se bojim. Kad je na igralištu velika galama, izađe sa sjekirom na cestu i urla. Dunja kaže da je sigurno opsjednut i tad se kući vraćamo kroz šumu.

Sjedi na drvenoj verandi, sitan i zguren, u prašini, među starim prljavim flašama i razbacanim opancima. Šubaru nosi i zimi i ljeti. Kosa mu je sijeda i neuredna, oči sitne, jedva

primjetne u nagužvanoj koži. Pred njim se na starom panju pod sjekirom rasipa triješće. Noge mi se same ubrzavaju pokraj njegove kuće, srce mahnito bubnja. Zastajem kod ograde samo ako vidim da se sa sepetom na leđima zaputio u polje. Njive su mu pune samonikle divljake, dobre za sirće i crni tečni pekmez. Baba njime pred Božić prelijeva kuhanu stambolku. Štala i sjenik uvijek zamandaljeni, između letvi viri sijeno nakrcano do krova. Kažu da je unutra krava tako velika da ne može izaći na vrata, ali nikad ne čujem mukanje. Spasoje se nije ženio. U selu kažu zbog nesretne ljubavi, a baba misli da je to sve zbog cicijašluka. Kuće u selu odavno su bez broja, samo je na njegovoj ostala potpuno zahrđala pločica s brojem osam.

S obje su strane ceste visoke johe, vrhovi krošanja spajaju im se u tunel. Sunce ne prodire kroz njih, pa su listovi velikih grmova zove uz sjenik tamnozeleni.

Tunel miriše na žute prašaste cvjetove i hladnu potočnu vodu.

Tap, tap, tap, tap...

Luda glava

Sredina je noći, ali Spasoju želja drži oči otvorenim. U hladnom ga mraku spopada vrelina, misli na crnu kosu što viri ispod Budimkine marame, na kožu, bijelu i glatku kao tek ukiseljeno mlijeko. Sutra će odjenuti crne čakšire, bijelu ispeglanu košulju, čermu obrubljenu crvenim koncem i gunj. Još je deset dana do korizme, dovoljno da Budimka s brda siđe u njegovu kuću. Ovdje će joj biti lijepo, gore su vječiti mraz i studen. Danju će zajedno raditi u polju, a noću... Spasoje pomišlja na miris bosiljka i sijena u njedrima, na tanki struk pod haljinom. Dlanovima protrlja zažareno lice. U sebi ponavlja što će reći kad stane pred nju. Nasmijat će mu se kao kad se vraća iz polja.

Do Budimke mu ne treba više od pola sata hoda. Dolje niz blatnjavu cestu pa uzbrdo, kroz voćnjak i šumu. Nikome ništa ne govori. Ne može više čekati, mora biti prije korizme. Do Uskrsa je cijela vječnost, neće izdržati. Pod šumom je šarokopno, tek je pokoji kaćun provirio pod snijegom. Srce mu lupa od strmog uspona, želje i straha. Još časak i naći će joj se pred kućom.

Budimka ga vidi s prozora.

„Luda glava!“

Spusti se niz stepenice i ogrne vunenom maramom. Uzme vez i sjedne na verandu kao da je tako sjedila cijelo jutro. Spasoju se čini da mu se sama Gospa ukazala. Glas mu je drhtav i svečan kao da govori s oltara. Moraju se vjenčati odmah, nema se šta čekati.

Budimka se nasmije glasno i podigne pogled s veza.

Spasoju se učini da je odnekud izašlo sunce i žari mu u lice. Ne vidi jasno. Uzaludno briše oči rukavom.

„De si požurio, Spaso? Vrati se iza Uskrsa dok odljepoti pa ćemo vidjeti.“

Spasoju se Budimka čini dalekom i stranom. Njezin smijeh odjekuje mu u glavi.

Leti niz brdo. Nijednom nije dodirnuo zemlju. To više nije nizbrdica, nego ponor.

„Luda glavo! Luda glavo!“

Kost

S ceste se na naš put skreće između dva krilata bora. Bacaju sjenu na babinu kuću. Malena je, bjeloružičasta. Baba i did odnedavno su se sa sprata preselili u magazju jer je ukopana u zemlju i služi nam kao sklonište. Prozore je did zaštitio vrećama s pijeskom i balvanima. Ionako mračna magazja utonula je u potpuni mrak i pretvorila se u mišju rupu. Baba s prozora okrenutog na cestu i šumu više ne vidi jabuku baštovanku, stol i klupu, tanke grane jorgovana i purpurne cvjetove.

Osjetite li kako su puni studeni?

Ni sunce je ne može istjerati. Otkinute cvjetove guram u džepove. Tamo se, u mraku, učas smanje i osuše. Miris ostane. Plodovi baštovanke još su sitni i tvrdi. Tamnozeleni. Dunja i ja ne možemo dočekati da dozriju. Kad baba ne gleda, udaramo ih brkljama. Padaju u travu mekane na mjestu na koje su pale. Baba kaže da se zelene jabuke ne smiju jesti, da ćemo dobiti mišju groznicu i umrijeti. Zamišljamo kakva je ta strašna bolest, ali se nikad nismo razboljele. Zubi jedva prodiru u tvrdo meso, kiseli sok skuplja nam usta. Kad je posadio jabuku, did je pored nje skovao klupu i stol. Po njemu s krošnje padaju sitne bube i lijepe se za ispijene fildžane

kave. U šećernici mravinjak. Uz stablo jabuke povija se vinova loza. Zato nam baba ne dâ da se penjemo na jabuku. Grozdovi su sitni kao uvenuti cvjetovi jorgovana.

Naša je kuća visoka, iz prizemlja se drvenim stepenicama penje na sprat, što zjapi prazan jer ga je otac namijenio bratu kad se oženi. Sav je u betonu i velikim prozorima. Tu se već na stepenicama osjeti miris sitne, oštre prašine. Majka je na prozore okačila store da kuća s ceste izgleda ljepše. Pocrnjele su, krute i prašnjave. Uza zid se na drvenom stolu prekrivenom čistim stolnjakom suše cvjetovi kamilice.

Ovdje morate biti tihi, u praznom prostoru glasovi postaju jekom kao na golim šumskim uzvisinama. Gore, u potkrovlju, od rane zore golubovi guču i lamataju krilima. Utihnu tek kad padne noć ili udari kiša.

Bicikl zaškripi i uspori, skrene na put između dva bora i pojuri niz blagu nizbrdicu. Točak mu zapne za vršak zelenog kamena i poskoči. Iznad mene raste žuti brašnasti oblak. Staklo se rasprsnulo, po prašini rasuli sitni mjehurići. Na koljenu je duboki rez, kost bijela kao kosa.

Brat me doziva. Pokazujem mu koljeno.

„Nije to ništa“, govori.

Podigne me i ponese u kuću. Miriše na znoj i slamu, prašnjavu vrelinu.

Iza nas, uz ogradu od srebrne smreke, ostaje crven trag. Točkovi raspadnutog bicikla okreću se sporo među razbijenim flašama. Mjehurići pronauđu put kroz prašinu i upiju se u zemlju. Gledam u nebo. Usred bistrine podiže se i spušta svračje jato, crni igrokaz.

Zrak zatutnji i šuma se zamračí.

Koferčić

U sobi se bračni krevet podiže kao kiper. Majka spava okrenuta prozoru, vezenim storama i gustim zelenim zastorima. Vidim je kako ih jutrima rastvara. Preko daske prozora prebacuje pokrivače i rastresene jastuke. Iz njih ispadaju mala gušćja pera i spora prašina. Spavaćica raskopčana na velikim raspuštenim sisama, rukavi zasukani. Majka je tamnoputa, ali joj je koža tanka i prozirna. Glatko krilo šišmiša. Oči su zeleno staklo, flaše pune mjehurića. S prozora gledaju na bunarski poklopac sa željeznom ručkom, česmu s navijenim komadom starog crijeva za vodu i vitka stabla kruške krasanke. Plodovi su joj tvrdi sve do zime. Na njih ne slijeću ni ptice ni pčele.

Ispod kreveta miriše na ispeglanu požutjelu posteljinu i kapute, vrećice sa suhim cvijećem su ishlapile. Ispod kaputa je crni koferčić od skaja s rasklimanim srebrnim kopčama. Iz njega ispadne malena harmonika i udari o pod u razvučenom, zbrčkanom zvuku. Nitko je ne zna svirati. Iznutra je podstava od tvrdog zlatnožutog papira.

„Ne pretrpavajte torbe, brzo se vraćamo“, govori majka.

U koferčić složim dvoje kratke hlače, haljinu, nekoliko majica, svesku, olovke, četkicu za zube. Sivka mi se mota oko nogu i mijauče. Puštam je u kuću iako baba kaže da mački nije mjesto u kući i da se može umrijeti proguta li se dlaka.

Od Dunjine kuće dijeli me samo široka bašta zasađena povrćem i cvijećem. Omeđena je krizantemama i suncokretima. Stabljike suncokreta su igličaste, listovi rutavi, još mladi, uz njih se povijaju mahunarke kao što se oko stabala uz riječnu obalu povija bršljan. Gređice su mekane od okopavanja i zalijevanja, zato majka u baštu ide u gumenim kaljačama. Kasnije ih, otežale od blata, spušta u travu pokraj česme. I stablo budalače iznad Dunjine kuće zasadio je did. Plodovi su veliki, zeleni. Okrugle dječje glave. Padaju s velike visine i razbijaju se o zemlju. Načeto meso brzo trune. Dunja kaže da noću u dvorište dolaze mali puhovi i slade se plodovima. Zato su u opalim jabukama izdubljene duboke rupe. Stablo je odavno preraslo kuću i baca sjenu na krovni prozor. Za vedrih noći sav je u zvjezdama i tada se ne isplati čitati. Polica pored Dunjina kreveta pretrpana je knjigama, neke od njih uzele smo iz školske biblioteke. Krov je bio srušen i knjige su na hrpama ležale rasute po podu. Pokupile smo dva za vežljaja, toliko smo mogle ponijeti. Dunja je rekla da to nije krađa i da će se knjige uništiti čim pljusne kiša.

Dunja kleči pored Bekana privezanog za kolac. Livada ispred kuće u rascvjetanoj kamilici. Ugleda me i poskoči.

„Bekan i Sivka moraju s nama!“

Boji se da će ih did zaboraviti nahraniti, a životinje mogu podivljati od gladi.

Strina i Dunja već su spremile torbe.